

การวิจัยเชิงผสมผสาน

เรียบเรียงโดย พิมพ์มล วงศ์ไชยา

ในการประชุมวิชาการ EAFONs ครั้งที่ 23 เน้นกลุ่มเป้าหมายหลักคือ นักศึกษาปริญญาเอกจากประเทศในแถบเอเชียตะวันออก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีหัวข้อบรรยายจาก keynote speaker มากกว่า 10 คน ในหัวข้อต่าง ๆ มีหัวข้อหนึ่งที่มีการนำเสนอเพื่อให้ความรู้เป็นแนวทางแก่นักศึกษาปริญญาเอกในการทำวิทยานิพนธ์ คือ การวิจัยเชิงผสมผสาน ซึ่งนำเสนอในรูปแบบการอภิปรายกลุ่มโดย Dr.Wen-Yu Hu จากไต้หวัน Dr. Rosalind Siah จาก สิงคโปร์ Dr. Mari Ikeda จากญี่ปุ่น และ Dr Warunee Fongkaew จากประเทศไทย ซึ่ง Dr Mari Ikeda เน้นบทบาทของวิจัยทางการแพทย์ที่ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานที่สามารถนำไปสู่นโยบายได้ เพราะผู้กำหนดนโยบายต้องการได้ข้อมูลจากทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ผู้เขียนจึงเรียบเรียงความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเชิงผสมผสาน จากแหล่งความรู้มานำเสนออย่างย่อเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน และเป็นแนวทางในการเรียนรู้สำหรับผู้สนใจต่อไป

วิธีการวิจัยเชิงผสมผสาน หมายถึงการใช้เทคนิควิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (quantitative and qualitative method as technique) มาร่วมกันศึกษาหาคำตอบของงานวิจัยในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือในระหว่างขั้นตอนภายในเรื่องเดียวกันหรือใช้เทคนิควิธีการผสมในเรื่องเดียวกันแต่ดำเนินการการวิจัยต่อเนื่อง แยกจากกัน แล้วนำผลการวิจัยมาสรุปร่วมกัน ดังนั้นการวิจัยผสมผสาน จึงเป็นการผสมผสานทางเทคนิควิธี เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนที่สุดสำหรับคำถามวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ เนื่องจากบริบทอาจมีผลต่อพฤติกรรมที่ต้องการศึกษา จึงศึกษาเชิงคุณภาพที่ลงลึก จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ โดยการค้นหาความจริงจากผู้จริง จากปรากฏการณ์จริง ทำให้ได้ผลวิจัยที่เชื่อถือได้มากที่สุด และสอดคล้องกับปรากฏการณ์จริงมากที่สุด

แบบแผนการวิจัย

1. การออกแบบคู่ขนานเข้าหากัน (Parallel convergent design) อาจเรียกได้ว่าเป็นแบบแผนแบบสามเส้า (Triangulation Design) คือ นำผลการศึกษาสองวิธีใน หัวข้อเดียวกันมาเปรียบเทียบกัน ว่าสอดคล้องกันหรือไม่ เป็นแบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสาน เพื่อศึกษาหาคำตอบให้กับปัญหาวิจัยเรื่องเดียวกัน โดยแยกกันดำเนินงาน และให้ความสำคัญของทั้งสองวิธี เท่าเทียมกัน และดำเนินการในช่วงเวลาเดียวกัน ดำเนินการวิจัยไปพร้อมกัน นักวิจัยจะใช้วิธี เก็บและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ควบคู่กันไปด้วยกัน แล้วนำผลการวิเคราะห์จากการวิจัยทั้งสองประเภทมารวมในลักษณะผสมผสาน (merge) ให้เป็นการแปลผลร่วมกันในที่สุด

2. การออกแบบเชิงซ้อน (Embedded Design) เป็นแบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานที่มีลักษณะเป็นการศึกษาสองระยะต่อเนื่องกัน โดยมีวิธีการใดวิธีการหนึ่งเป็นวิธีการหลัก อีกวิธีเป็นวิธีรอง การออกแบบเชิงซ้อนเป็นการผสม เก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงคุณภาพหรือ เชิงปริมาณแทรกเข้าไปภายในการออกแบบดั้งเดิมของ การวิจัยเชิงปริมาณหรือคุณภาพ โดยการเก็บและ วิเคราะห์ข้อมูลชุดที่สองอาจเกิดขึ้นก่อน ระหว่าง หรือ หลังการเก็บข้อมูลและ วิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยหลัก
3. การออกแบบเชิงอธิบาย (Explanatory Design) เป็นแบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานที่มีการดำเนินการวิจัยสองระยะ โดยมักเริ่มจากการวิจัยเชิงปริมาณก่อนเสมอ แล้วเลือกประเด็นที่ได้จากผลวิจัย มาวิจัยด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพต่อไป นักวิจัยที่ใช้การออกแบบการวิจัยประเภทนี้เน้น การทำวิจัยแบบต่อเนื่อง
4. การออกแบบเชิงสำรวจบุกเบิก (Exploratory Design) เป็นวิธีที่ใช้สำหรับการค้นหาตัวแปรใหม่ๆ และการสร้างเครื่องมือ พัฒนาระบบ แนวคิดใหม่ การออกแบบประเภทนี้เป็น การศึกษา ต่อเนื่องสองขั้นตอนเช่นกัน โดยนักวิจัยใช้การ วิจัยเชิงคุณภาพในขั้นตอนแรกเพื่อหาประเด็น การศึกษา ที่ชัดเจนเสียก่อน หลังจากนั้นจึงใช้วิธีเชิงปริมาณใน ขั้นตอนที่สอง ในการออกแบบ วิธีนี้บางครั้งนักวิจัยสร้าง เครื่องมือในขั้นตอนที่เชื่อมต่อการวิจัยทั้งสองประเภท เช่น สร้าง เครื่องมือจากผลการวิจัยเชิงคุณภาพในขั้นตอน แรกเพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิง ปริมาณในขั้นตอนที่สอง
5. การออกแบบแปลงรูป (Transformative design) เป็นการวิจัยที่นักวิจัยต้องการเปลี่ยนแปลง แนวคิด จากผลกสรวิจัย มักใช้ในการศึกษาความต้องการของชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มบุคคลที่มี ลักษณะเฉพาะ ใช้ความรู้ทางทฤษฎีเป็นฐานในการเก็บข้อมูล แสดงถึงความเปลี่ยนแปลงทาง สังคมที่เกิดขึ้น การวิจัยเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมทางสังคม
6. การออกแบบหลายขั้นตอน (Multiphase design) การออกแบบหลายขั้นตอนเป็นการออกแบบ ของการวิจัยผสมวิธีที่มีความสลับซับซ้อนมากกว่าการออกแบบ ที่ผ่านมามาทั้งหมด ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อ ผู้วิจัยได้ศึกษาประเด็น ปัญหาซึ่งจำเป็นต้องศึกษาวนเวียนไปมาระหว่างการวิจัย เชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพซึ่งสัมพันธ์กันตลอดเวลา

อาจสรุปได้ว่า การวิจัยเชิงผสมผสาน เป็นการใช้ระเบียบวิธีวิจัยทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพมาผสมกัน ในรูปแบบต่าง ๆ กัน และแบ่งประเภทให้ชัดเจน แล้วกำหนดชื่อให้สอดคล้องกับ ลักษณะหรือรูปแบบของการนำมาใช้ร่วมกัน เพื่อให้ให้นักวิจัยเกิดความเข้าใจความเป็นจริง หรือปรากฏการณ์ ต่างๆ ที่ต้องการศึกษาได้อย่างชัดเจนมากที่สุด โดยใช้จุดเด่นของแต่ละวิธีให้เหมาะสมกับปัญหาวิจัย

อ้างอิง

ชิดชนก เขิงเขาว์, บุญสนอง วิเศษสาธร, และขจรพงษ์ หนูทอง. (2559). การวิจัยผสมวิธี-ใหม่เอี่ยม ถอดด้ามหรือไม่. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*, 27(3), 18-31

รัตนะ บัวสนธ์. วิธีวิจัยเชิงผสมผสานทางการศึกษา. สืบค้น 9 มีนาคม 2563 จาก

<http://www.rattanabb.com/html/r5.pdf>

รัตนะ บัวสนธ์. วิธีการวิจัยและประเมินเชิงผสมผสาน สืบค้น 9 มีนาคม 2563 จาก

http://rlc.nrct.go.th/ewt_dl.php?nid=547

โยธิน แสงวงศ์. ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม. สืบค้น 12 มีนาคม 2563 จาก

http://rlc.nrct.go.th/ewt_dl.php?nid=1522